

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXXXVIII. ad annum MCCCCXL.

Parisiis, 1644

Declaratio Translationis Concilii Basileensis, Et Indictio Concilii
Ferrariensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15490

ANNO
CHRISTI
1438.

Ego Nicolaus tituli sanctæ crucis presbyter cardinalis subscripsi.

Ego Prosper sancti Georgii ad Velum aureum diaconus cardinalis
subscripsi.Ego Dominicus sanctæ Mariæ in Via lata diaconus cardinalis
subscripsi.DECLARATIO TRANSLATIONIS Num. XIV.

CONCILII BASILEENSIS, ET INDICTIO

Concilii Ferrariensis.

*Eugenius episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam
rei memoriam.*

PRIDEM ex iustis & rationabilibus ac vrgentissimis
causis ad multa inconuenientia in Dei ecclesia im-
minentia pericula submouenda, præsertim scissuræ &
diuisionis grauissimæ, nec non impedimenti futuræ san-
ctæ vnionis occidentalis & orientalis ecclesiæ, animum
nostrum digne mouentibus, quartodecimo Kalendas
Octobris proxime præteriti de venerabilium fratrum
nostrorum sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium con-
silio & assensu, plurimis etiam adhibitis venerabilibus
fratribus & dilectis filiis archiepiscopis, episcopis, ele-
ctis, abbatibus, aliisque prælatis in nostra curia exi-
stentibus, idem consulentibus atque laudantibus, ciui-
tatem Ferrariensem pro celebrando Concilio etiam œ-
cumenico ex tunc assumpsimus, nominauimus, & etiam
deputauimus, ad eamque ciuitatem Basileense Conci-
lium, ad omnes & singulos effectus, pro quibus Basileæ
fuerat congregatum, & ex tunc transtulimus, & transla-
tum esse declarauimus. Si & in quantum in dicto Basile-
ensi Concilio existentes perseuerarent in suo obstinato
proposito, vigore cuiusdam prætensi monitorii, seu cita-
torii procedendo, aut aliam nouitatem contra nos & ve-
nerabiles fratres nostros sanctæ Romanæ ecclesiæ cardina-
les præfatos, vel præsidentes, aut oratores nostros, qui
in dicto Concilio fuerunt, faciendo, vel a die dicti citato-
rii factam continuando, vel seruando, prout in nostris lite-
ris super idem confectis plenius continetur. Sperantes ex
hac nostra conditionali prouisione, veluti in eorum Basile-
æ existentium mera libertate reposita, ipsos a tam peri-
culosis nouitatibus facilliter abstinere debere.

H iij

Verum illi ipsi auertentes se, ne paci ecclesie & vnitati consulerent, neve iam paratae vnioni occidentalis & orientalis ecclesie, pro qua carissimum in Christo filium Romæorum imperatorem, & venerabilem fratrem Constantinopolitanum patriarcham dietim expectamus, & iam plurimi ex eorum domesticis cum vna ex galeis nostris in portum Venetiarum applicuerunt, prospicerent, vt debebant, quin potius turbationem super turbationem apponere satagentes, accusationem contumacie contra nos admittere præsumpserunt, nosque contumaces fore decernentes; postea quarto Idus prædicti mensis Octobris per quoddam assertum decretum † contra nos & venerabiles fratres nostros multa graua, & scissura in ecclesia Dei iam proximæ cumularunt, aliaque plurima ab omni caritate & pace penitus aliena seruare ausi sunt, parati etiam, quantum in eis est, licet sub quodam reformationis fuce, omne suum opus ad irreparabilis deformationis, vt iam aperte cognoscitur, extrema perducere, nisi miserante Deo, opportuno & celeri remedio obuietur.

† Sess. 19.
Concil.
Basil.

*Declaratio
translationis
Concilii Ba-
sileæ Ferrar-
iam.*

Nos igitur tam imminentibus malorum periculis volentes, vt ex debito nostri pastoralis officii tenemur, oportune consulere, de prædictorum venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ ecclesie cardinalium consilio & assensu, conditiones in dictis nostris literis contentas, fuisse & esse purificatas, dictumque Basileense Concilium ad præfatam ciuitatem Ferrariensem fuisse & esse translatum declaramus, illudque auctoritate & assensu ac consilio prædictis, in dicta ciuitate Ferrariensi celebrandum, ac die octaua proximi mensis Ianuarii inchoandum ac continuandum decernimus; auctoritate apostolica per præsentem mandantes omnibus & singulis, qui ad generalia Concilia de iure venire tenentur, vt consueuerunt, ad ipsum Concilium sic translatum, vigore iuramenti per eos præstiti, quâtocius se transferre procurent.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, constitutionis & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli apostolorum eius, se nouerit incursum.

ANNO
CHRISTI
1438.

Datum Bononiæ anno incarnationis dominicæ millesimo quadringentesimo tricesimo septimo, Kalendis Ianuarii, pontificatus nostri anno septimo.

S V B S C R I P T I O N E S.

Ego Eugenius catholicæ ecclesiæ episcopus subscripsi.

Ego Branda episcopus Portuensis subscripsi.

Ego Iordanus episcopus Sabinensis subscripsi.

Ego Antonius tituli sancti Marcelli presbyter cardinalis subscripsi.

Ego Nicolaus tituli sanctæ crucis presbyter cardinalis subscripsi.

Ego Franciscus tituli sancti Clementis presbyter cardinalis subscripsi.

Ego Prosper sancti Georgii ad Velum aureum diaconus cardinalis subscripsi.

Ego Dominicus sanctæ Mariæ in Via lata diaconus cardinalis subscripsi.

Vltra vero præfatarum constitutionum promulgationem, pluribus etiam monasteriorum abbatibus & episcopis particulares apostolicas literas direxit Eugenius, & in specie sub data 18. Octobris. Num. XV.

Monasteriorum abbatibus, sanctæ Mariæ in Organo Veronensis, sancti Eustachii de Nauisio Francisco, sanctæ Euphemie prope Ciuitellam, sanctæ Bonæ de Vidorio, sanctæ Mariæ de la Siluia Ioanne, sanctæ Mariæ Sextrusi, sanctæ Mariæ de Magaziano, sancti Benedicti de Leuo, sancti Petri in Monte, sancti Nicolai in Verano Brixienfis diæcesis, sancti Sepulcri de Astino Pergamenfis diæcesis, de Sinuago Hieronymo de Piro.

Similiter & episcopis sub data 23. die Octobris. Aretino, Narniensi, Interamnenfi, Spoletano, Ianuensi, Amerinensi, Esculanensi, Senogallienfi, Fauentino, Foroliuensi, Bertonoriensi, Sarsinatensi, Feretrano.

Sed & vniuersitatibus studiorum, & in specie Parisiensi, & aliis, tenoris vt sequitur.

*Dilectis filiis rectoribus & vniuersitati studii
Parisiensis salutem.*

Cum Basileense Concilium ad ciuitatem Ferrariensem pro œcumenico Concilio inibi celebrando, tam propter occidentalis & orientalis ecclesiarum vnitatem, quam reformationem ecclesiæ, & pacem Christiani populi, & aliis rationabilibus causis, totis viribus, auctore Domino, pro-

curandas, duxerimus transferendum, prout vestra deuotio videre poterit per copiam literarum presentibus inclusam, eidem deuotioni vestrae in virtute sanctae obedientiae iniungimus & mandamus, quatenus cum per Dei gratiam speremus, imo certi reddamur, quod carissimus in Christo filius noster Ioannes Graecorum imperator illustris, ac venerabilis frater noster patriarcha Constantinopolitanus, cum eorum praelatis & clericis, pro quibus iam dudum cum galeis & aliis necessariis & conuentis miserimus, circa Kalendas Nouembris proxime futuras accedent ad Concilium memoratum, quantocius poteritis aliquos de vniuersitate vestra insignes doctores, vel magistros Deum timentes, qui huiusmodi Concilio interfint, ad ipsum Concilium destinare curetis, vt in eo Altissimi cooperante misericordia, per ipsorum doctorum & magistrorum, ac aliorum prudentiam & virtutem, ea tractentur & agantur, quae cedant ad laudem Dei, pacem Christianorum, ac statum & exaltationem ecclesiae suae sanctae.

Datum Bononiae ix. Kalendas Octobris anno septimo.

Similiter scribit vniuersitatibus in Francia, Aurelianensi, Andegauensi, Tolosanae, Aquensi, Baiocensis diocesis, Montis Pessulani, Auenionensi.

In Hispania, Salamantinae, Vallisoleti.

In Alemannia, Viennensi, Liprziensi, Erfordiensis, Heidelbergensi, Coloniaensi.

In Brabantia, Louaniensi, Leodiensis diocesis.

In Polonia, Cracouiensi.

In Italia, Perusinae, Papiensi, Paduanae.

In Anglia, Oxoniensi, Cantabergensi.

In Scotia, sancti Andreae.

Generalibus etiam ordinum in hanc formam rescripsit.

Dilecto filio, &c. generali magistro ordinis praedicatorum salutem.

Cum Basileense Concilium ad ciuitatem Ferrariensem (reliqua vt in proximo vsque ad verbum, Concilium memoratum) quantocius poteris te conferas, atque vna tecum duodecim magistros tui ordinis perducas, de quibus deuotioni tuae per alias nostras literas intimauimus, vt in ipso Concilio,

ANNO
CHRISTI
1438.

Concilio, Altissimi cooperante misericordia, per tuam, illorum & aliorum prudentiam & virtutem tractentur & agantur ea quæ cedant ad laudem Dei, pacem Christianorum, ac statum & exaltationem ecclesiæ suæ sanctæ. Datum Bononiæ anno &c. IX. Kalendas Octobris, anno septimo.

Similiter scribitur generali ministro ordinis Minorum.

Similiter scribitur sequentibus, dimissa clausula, ut ducant duodecim magistros, sed ut ducant aliquos insignes viros Deum timentes, eremitarum, Carmelitarum, Humiliatorum, Seruorum, Camaldulensium generalibus magistris.

Similiter subscriptis, ut mittant oratores ad Concilium. Rhodi scilicet sancti Ioannis Hierosolymitani, Prutenorum, scilicet beatæ Mariæ Teutonicorum, sancti Iacobi de Spatha, de Alcantara, de Calatraua, de Visco, generalibus magistris militiarum.

Subscriptis abbatibus, ut veniant, Cisterciensium, Cluniacensium, sancti Antonii Viennensis, Cælestinorū, Præmonstratensium.

Præceptori sancti Spiritus in Saxia.

Iam vero Græcis aduentantibus, & Concilii tempore adueniente, pro securitate omnium, hunc saluum conductum publicari iussit.

Eugenius episcopus seruus seruorum Dei, vniuersis & singulis ad Num. XVI. quos præsentis nostræ literæ peruenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

CVM speremus, quod per operam Altissimi, cuius causa agitur, Concilium Basileense transferetur de proximo ad ciuitatem Ferrariensem, pro tractanda in eo occidentalis & orientalis ecclesiarum vnitatem, pro reformatione vniuersalis ecclesiæ, Christianæ fidei augmento, & pace fidelium, vel ante si contigerit transferri. Nos summis desiderijs cupientes, ut ad huiusmodi transferendum Concilium prælatorum & principum & aliorum multitudo copiosa conueniat, prout tantarum rerum pondus & magnitudo requirit, & etiam ne aliqui ex quauis causa a veniendo ad illud retrahantur, vniuersitati vestræ notum facimus per præsentem, quod nos de consilio & assensu venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium, omnibus & singulis clericis & laicis, tam Græcis, quam Latinis, cuiuscumque status,

Concil. Tom. 33.

I

ordinis, dignitatis, vel gradus extiterint, etiamsi imperiali, regali, cardinalatus, patriarchali, archiepiscopali, vel alia quavis ecclesiastica aut mundana dignitate præfulgeant, ceterisque ecclesiarum & monasteriorum quorumuis prælatis, generalibus quoque, ac magistris & doctoribus, ac aliis in qualibet dignitate vel gradu constitutis, & ordinum quorumcumque reliquis omnibus, cuiuscumque conditionis & qualitatis extiterint, & quocumque nomine seu titulo nuncupentur, coniunctim & diuisim, veniendi & accedendi ad ipsam ciuitatem Ferrariensem, etiam per ciuitates, castra, terras, loca quælibet nobis & Romanæ ecclesiæ subdita, & alia quælibet, quantum fuerit in nobis, & in eadem moram trahendi, ac ibidem libere consulendi, tractandi & agendi omnia, quæ in eis secundum Deum & eorum conscientiam visa fuerint pro bono statu & pace vniuersalis ecclesiæ expedire; & inde recedendi pro libito voluntatis, toties quoties eis, vel cuilibet eorum placuerit, libere, tute ac secure, sine quouis impedimento, vel alio nocumento personali aut reali, qualitercumque, & ex quacumque causâ ciuili vel criminali inferendo, cum omni eorum comitiua, familiaque, ac seruatoribus laicis & clericis, cum omnibus & quibuscumque eorum rebus ac bonis, in victualibus, libris, auro, argento, equis, pannis, vel alia materia consistentibus, per terram & aquam, die noctuque, liberum & plenum saluumconductum, securitatem ac libertatem, bona fide damus & concedimus per præsentem, volentes in hoc nostro saluoconductu, securitate & libertate, omnes clausulas necessarias & opportunas, & quæ in talibus de iure vel consuetudine apponi consueuerint, intelligi, & pro expressis haberi: ita vt omnes & singuli prædicti sine aliqua cauillatione, seu contradictione, aut quocumque quæsito colore, omni securitate ac libertate in rebus & personis efficaciter ac plenarie gaudeant; non obstantibus quibuscumque legibus vel statutis municipalibus, aut aliis quibuscumque, per quæ huic nostro saluoconductui in aliquo quoquo modo derogari aut præiudicari possit, etiam si talia essent, de quibus specialis mentio & expressio foret habenda.

Quem saluumconductum, securitatem ac liberta-

ANNO
CHRISTI
1438.

tem toto tempore ipsius Concilii vniuersalis, & per quatuor menses ante ipsius inchoationem, & totidem eo finito, firmiter & inuolabiliter in omnibus suprascriptis claufulis durare volumus.

Promittimus etiam, & bona fide pollicemur, omnes & singulos benigne & caritatiue tractare; mandantes ex nunc omnibus & singulis ipsius ecclesie vicariis, gubernatoribus & officialibus, ac subditis & vassallis, nec non gentium armorum nostrorum capitaneis, conductoribus & stipendiariis quibuslibet, ad nostra stipendia militantibus; ceteros vero quoscumque requirentes, & in Domino exhortantes, quatenus omnes & singulos supra nominatos ad huiusmodi ciuitatem & Concilium accedere volentes, per ciuitates, terras, passus, portus, pontes, & loca quælibet, tam nostra, quam ipsorum, & tam per aquam, quam per terram, quoties eis placuerit transire, morari, ac recedere cum rebus & bonis prædictis, sine aliqua solutione datii, pedagii vel gabellæ, aut alterius oneris exactiōe, pro nostra & apostolicæ sedis reuerentia, libere permittant, nec eis, aut eorum aliqui in personis, rebus vel bonis huiusmodi aliquam molestiam vel offensam inferant, nec ab aliis permittant inferri.

Præsentibus per quatuor menses ante tempus ipsius Concilii inchoandos, totoque Concilii tempore, ac etiam per menses quatuor post finitum ipsum Concilium, duraturis.

Datum Bononiæ anno incarnationis dominicæ millesimo quadringentesimo tricesimo septimo, xv. Kalendas Octobris, pontificatus nostri anno septimo.

Obsequendo etiam summo pontifici, similem saluum conductum concessit Nicolaus Estensis marchio Ferrariæ.

Nicolaus Estensis marchio Ferrariæ, vniuersis & singulis, ad quos præsentis literæ peruenerint, pium desiderium & sinceram in Domino caritatem. Nu. XVII.

CVM per Altissimi operam, cuius res agitur, speremus Basileense Concilium per sanctissimum dominum nostrum, dominum Eugenium diuina prouidentia papam quartum, pro eisdem causis, pro quibus fuerat in ciuitate Basileæ ab initio congregatum, & specialiter pro tra-
Concil. Tom. 33. I ij

Etanda, & Deo propitio consequenda vnione occidenta-
 lis & orientalis ecclesie, ad ciuitatem Ferrariæ de proxi-
 mo transferendum, vbi prælatorum, principum, & alio-
 rum fidelium, prout tantarum rerum pondus & magnitu-
 do requirit, multitudo conueniat; idcirco nos Nicolaus
 marchio Estensis, desiderantes vt tam sanctum opus, quan-
 tum in nobis est, optatum consequatur effectum: In pri-
 mis præfato sanctissimo domino nostro (quamquam om-
 nino superfluum videatur, humilem ac deuotum filium &
 vassallum patri & domino suo, totiusque ecclesie sanctæ
 pontifici, nisi forsan pro quadam recognitione deuotio-
 nis ac fidei, ista præstari possint) reuerendissimis in Chri-
 sto patribus & dominis sanctæ Romanæ ecclesie cardina-
 libus, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, ce-
 terisque prælatis; nec non etiam serenissimo principi &
 domino, domino Sigismundo Romanorum imperatori
 semper Augusto, si ipsum ad præfatum Concilium venire
 contigerit; ac etiam serenissimo domino, domino Ioanni
 Constantinopolitano & Græcorum imperatori, principi-
 bus, & principum oratoribus, & reliquis, & singulis tam
 Græcis, quam Latinis, cuiuscumque status, gradus vel præ-
 eminentiæ, dignitatis & conditionis existant, clericis vel
 laicis, quocumque nomine seu titulo nuncupentur, con-
 iunctim vel diuisim, veniendi & accedendi ad prædictam
 ciuitatem Ferrariæ & locum Concilii, etiam per ciuita-
 tes, terras, castra & loca quælibet nostro regimini, di-
 tioni & gubernationi subiecta, & alia quælibet, quantum
 in nobis est; ac in prædictis ciuitate & Concilio standi,
 moram trahendi, consulendi, tractandi & agendi om-
 nia & singula, quæ ipsis & eorum cuiuslibet visum fuerit, li-
 bere, tute & secure, sine aliquo impedimento, vel alio no-
 cumento & molestia reali vel personali, qualitercum-
 que, vel ex quacumque causa ciuili vel criminali, quæ in-
 ferri posset, cum eorum comitiua & familia, seruatoribus,
 clericis & laicis, cum omnibus & singulis eorum rebus
 ac bonis in auro & argento, iocalibus, equis, pannis, vi-
 ctualibus, in quacumque materia consistentibus, per ter-
 ram & aquam, die noctuque plenum & liberum saluum-
 conductum, securitatem ac libertatem bona fide damus &
 concedimus per præsentis. Volentes in hoc nostro saluo-

ANNO
CHRISTI
1438.

conductu, securitate & libertate omnes clausulas neces-
sarias & opportunas, & quæ in talibus de iure vel consue-
tudine apponi consueuerunt, intelligi & pro expressis ha-
beri; ita vt omnes & singuli prædicti sine aliqua contra-
dictione, aut quocumque quæsito colore, omni securitate
ac libertate in rebus & personis efficaciter & plenarie
gaudeant & potiantur.

Non obstantibus quibuscumque legibus & statutis
municipalibus, aut aliis quibuscumque, per quæ huic no-
stro saluoconducto in aliquo quoquo modo derogari aut
præiudicari posset, & si talia essent, de quibus specialis &
expressa mentio foret habenda.

Quem saluumconductum, securitatem & libertatem
toto tempore ipsius vniuersalis Concilii, a die dationis præ-
sentium, & per quatuor menses post ipsum finitum Con-
cilium, inuiolabiliter in omnibus supradictis durare vo-
lumus.

Promittimus etiam, & bona fide pollicemur, omnes
& singulos benigne & caritatiue tractare, & tractari fa-
cere. Mandantes exnunc omnibus & singulis officialibus
& subditis ac vassallis nostris, ceterisque nostro nomine
militantibus, aut quoduis aliud facientibus; ceteros vero
tam ecclesiasticos, quam sæculares requirentes & exhor-
tantes in Domino, quatenus omnes & singulos supradi-
ctos ad huiusmodi ciuitatem & Concilium accedere vo-
lentes, per ciuitates, terras, passus, portus, pontes, & loca
quælibet tam nostra, quam ipsorum, & tam per aquam,
quam per terram, quoties eis placuerit, transire, morari, &
recedere cum rebus & bonis prædictis absque aliqua so-
lutione datii & pedagii, vel gabellæ, aut alterius cuiusuis
oneris, ob Dei & tantorum patrum reuerentiam, bono-
rumque omnium in ipso Concilio (vt speramus) promo-
uendorum intuitu, & etiam nostra contemplatione libere
permittant, nec eis, aut eorum alicui in personis, rebus
vel bonis huiusmodi molestiam aliquam vel offensam in-
ferant, nec ab aliis inferri permittant, prædictis omnibus
etiam per quatuor menses post dictum finitum Conci-
lium duraturis.

Circa autem pensiones domorum, forum, seu precium
victualium, ac omnia alia ad vsum dicti Concilii & in eo

existentium necessaria, seu quomodolibet opportuna, abundanter, & alias, prout sanctissimo domino nostro visum fuerit, prouideri faciemus. ANNO
CHRISTI
1438.

In quorum robur & testimonium has literas fieri & registrari voluimus, & iussimus nostri sigilli soliti appensione muniri.

Datum in palatio curiæ nostræ anno natiuitatis Domini nostri Iesu Christi millesimo quadringentesimo tricesimo septimo, indictione quartadecima, die vero quarto decimo mensis Nouembris.

Ego Nicolaus marchio Estensis me subscripsi manu propria.

Eiusdem Nicolai Estensis conuentiones & pacta cum cardinale sancti Clementis apostolicæ sedis camerario, de obsequiis & seruitiis præstandis tempore Concilii in ciuitate Ferrariensi.

Nu. XVIII. IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESV

Christi. Amen. Capitula tractata & conclusa inter reuerendissimum in Christo patrem & dominum dominum Franciscum tituli sancti Clementis presbyterum cardinalem Venetiarum, domini papæ camerarium, vice & nomine sanctissimi domini nostri papæ Eugenii IV. & illustrem dominum Nicolaum marchionem Estensem Ferrariæ, &c. siue virum egregium Augustinum de Villa ipsius domini marchionis cancellarium, ad hoc nuntium specialem.

PRIMO, quod dictus dominus marchio, filii, & Ferrarienses, tenebunt & tractabunt sanctissimum dominum nostrum papam Eugenium IV. pro vero & vnico papa ac summo pontifice, ipsumque defensabunt in sua libertate, vt decet subditos & fideles. Itaque semper licebit ei, & dominis cardinalibus, & curiæ, stare in ciuitate & locis dicti domini marchionis, & ab eis recedere sine impedimento quocumque, etiamsi mandatum cuiuscumque prætendentis se superiorem de iure vel de facto, quacumque dignitate & auctoritate fulciti, de quo etiam fieri deberet mentio specialis, in contrarium interueniret.

Item, quod dictus dominus marchio, filii & ciuitas prouideant, & prouideri faciant dicto domino nostro papæ, & eius familiæ, serenissimis dominis imperatoribus ve-

ANNO
CHRISTI
1438.

nientibus, & reuerendissimis dominis cardinalibus, camerario & thesaurario apostolicis, ac eorum loca tenentibus, de domibus necessariis & decentibus, gratis sine aliqua solutione.

Item, quod præfati dominus noster papa, reuerendissimi domini cardinales, camerarius domini nostri papæ, seu eius locum tenens, & thesaurarius, ab omnibus & singulis gabellis ordinariis & extraordinariis, antiquis & modernis, pro victualibus & vestibilibus, & rebus quibuscumque, pro eorum domibus & familiaribus, tam in eadem domo, quam extra existentibus, tam in grosso, quam minuto emendis, tam extra, quam intus ciuitatem, sint penitus & omnino exempti.

Item, quod præfati dominus marchio, filii & ciues obseruent saluosconductus sanctissimi domini papæ, aut eius camerarii: dum tamen illi, quibus conceduntur huiusmodi saluosconductus, non sint rebelles & banniti in ære vel personis, ac etiam debitores dicti domini marchionis, vel contra eum aliquid machinentur; in quo casu sanctissimus dominus noster eum adiuuabit: aut sint debitores ciuium Venetorum & Mantuanorum, ratione debiti commissi contra illos: & declarentur dicti rebelles sanctissimo domino nostro papæ infra decem dies.

Item, licet de consuetudine supradictus dominus noster papa deberet deputare pedites pro custodia palatii habitationis suæ in ciuitate Ferrariæ, tamen cum sanctitas sua maximam habeat fidem in deuotione supradicti domini marchionis, vult & contentatur, quod ipse dominus marchio deputet ipsos pedites, prout sibi videbitur: cum ea conditione tamen, quod tales pedites & custodes deputandi & nunc deputati, præstent iuramentum fidelitatis in manibus reuerendissimi domini camerarii supradicti.

Acta fuerunt hæc inter partes supradictas in ciuitate Bononiæ, in domo habitationis reuerendissimi in Christo patris & domini, domini Antonii tituli sancti Marcelli presbyteri cardinalis 1438. die xvi. Ianuarii. Et voluerunt supradictæ partes, prædicta capitula sigillorum contententium munimine roborari; & quod de ipsis vnum vel plura conficerem instrumenta, siue huius capitula. Præsentibus venerabilibus viris dominis Nicolao de Valle,

camera apostolicæ clerico, & Christophoro de Reate literarum apostolicarum scriptore, testibus ad præmissa habitis, vocatis & rogatis.

ANNO
CHRISTI
1432.

Et me Blondo Antonii Blondi Foroliuensi, sanctissimi domini nostri Eugenii papæ I V. & ipsius reuerendissimi domini camerarii secretario, ac camera apostolicæ notario, qui prædicta, dum sic agerentur inter partes, rogatus notauit, & in hanc publicam formam, aliena manu, propter occupationes, redigi feci, signo consueto & nomine meo ad fidem præmissorum manu propria appositis.

His omnibus ordinatis, Eugenius pontifex adhuc Bononiæ existens, antequam Ferrariam ad præsidendum Concilio accederet, ad idem Concilium inchoandum legatum de latere destinauit Nicolaum Albergatum presbyterum cardinalem tituli sanctæ crucis in Ierusalem, cum sequentibus facultatibus, ut ex Vaticano codice*.

* 4118.

Num. XIX. *Eugenius episcopus seruus seruorum Dei, dilecto filio Nicolao tituli sanctæ crucis in Ierusalem presbytero cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.*

DVM onus vniuersalis gregis dominici superna dispositione nobis iniunctum diligenter attendimus, & nostrum perspicimus imperfectum, videntes quod nequimus circa singula per nosmetipsos exoluere debitum apostolicæ seruitutis, nonnunquam viros excellentes atque insignes, dignitatis splendore præditos, & virtute conspicuos, & illustres, de quorum spectata fide, sapientia, altitudine consilii, & scientiæ claritate, firmam spem, plenamque fiduciam obtinemus, in partem negotiorum & rerum agendarum, statum & ecclesiam concernentium, assumimus; ut per ipsos vices nostras suppletes, & ipsorum comparatione salubri, nos pro tempore alleuiantes, nostri oneris grauitatem & ministerium nobis commissum, fauente diuina gratia, facilius & efficacius exequi valeamus.

Cum itaque nos nuper Basileense Concilium ex certis causis vrgentissimis, ac paci ecclesiæ necessariis, ad ciuitatem Ferrariensem, de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium consilio & assensu duxerimus auctoritate apostolica transferendum, ac postmodum

ANNO
CHRISTI
1438.

modum ipsum Concilium, in quo quamprimum intendimus & volumus personaliter interesse, certo tempore tunc expresso inchoandum statuerimus, ac etiam celebrandum: Nos considerantes præcipua virtutum dona, quibus personam tuam Altissimus insigniuit, quodque sapientia tua in magnis & arduis nostris & ecclesie negotiis summa cum prudentia, integritate versata, ingentem laudem tuis operibus comparauit; ac ideo in Domino confidentes, quod solitam prudentiam, fidem & integritatem præstabis similiter in reliquis negotiis tuæ circumspeditioni de cetero committendis, te, de eorundem fratrum consilio, sedis apostolicæ legatum, cum plena potestate legati de latere, nec non nostrum, & ipsius sedis in præfato Concilio Ferrariæ celebrando præsentem, eadem auctoritate tenore præsentium facimus, constituimus, & etiam deputamus.

Circumspectioni tuæ Concilium huiusmodi in eadem ciuitate inchoandi, continuandi & prosequendi, ac donec nos personaliter accesserimus, nostro & ipsius sedis nomine præsidendi, & cum ipsius Concilii consilio & approbatione, auctoritate prædicta, ordinandi, decernendi & statuendi omnia & singula, quæ ad pacem, exaltationem & reformationem ecclesie vniuersalis, & pro illius vnitatem conferuanda; nec non occidentalis & orientalis ecclesiarum vnione, paceq; & tranquillitate populi Christiani, ac extirpatione hæresum, vtilia seu necessaria videbuntur; nec non omnium & singulorum plenaria executione, propter quæ Concilium Basileæ fuit ab initio constitutum, & etiam alium vel alios, de quibus & prout tibi videbitur, de præmissis exequendis, loco tui substituendi; contradictores vero quoslibet & rebelles, cuiuscumque status, gradus, dignitatis, ordinis, vel conditionis fuerint, & quacumque ecclesiastica vel mundana præfulgeant dignitate, auctoritate nostra, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, ac etiam cum inuocatione brachii sæcularis, compescendi, omniaque alia & singula tractandi, statuendi, agendi, mandandi, ordinandi, concludendi & exequendi, quæ in præmissis pro statu prædictæ sedis ac Romanæ ecclesie, nec non occidentalis & orientalis ecclesie vnitatem, reformationem morum, statuque

Concil. Tom. 33.

K

pacifico reipublicæ Christianæ noueris profutura, auctoritate prædicta concedimus plenariam potestatem, ratum & gratum habituri quidquid per te, aut a te substituentos in ipso Concilio, nostro nomine fuerit statutum & decretum: idque faciemus, auctore Domino, firmiter obseruari.

ANNO
CHRISTI
1438.

Quocirca circumspeditioni tuæ iniungimus & mandamus per præsentem, quatenus iniunctum tuis humeris onus laboris huiusmodi, pro diuina, nostraque & ipsius sedis reuerentia, sic in virtute Domini, iuxta tibi a Deo datam prudentiam pro vniuersalis ecclesiæ augmento fidei ac populi Christiani, fidelium pace & tranquillitate, coneris laudabiliter exequi, vt ex tuis bonis operibus fructus desiderati proueniant, atque illam, quæ recte sentientibus recteque agentibus pro possibili a Deo est, propositam mercedem æternæ gloriæ consequaris.

Datum Bononiæ anno incarnationis dominicæ millesimo quadringentesimo trigesimo septimo, 14. Nonas Ianuarii, pontificatus nostri anno septimo.

Octaua igitur Ianuarii anni a natiuitate Domini 1438. idem Nicolaus cardinalis legatus legitimum vniuersale Concilium feliciter inchoauit. Quomodo autem id egerit, sequenti publici notarii testimonio constat.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti. Amen.

* Cancellaria Romana incipit annum ab incarnatione 27. Martii, non autem a 1. Ianuarii, quod pro concordandis datis bullarum cum datis decretorum ac instrumentorum, quæ in hoc opere inseruntur, & in quibus annus incipit a mense Ianuario, obseruandum est.

Num. XX.

NOVERINT vniuersi & singuli, acta & actitata infra scripta inspecturi, visuri & audituri, quod anno a natiuitate Domini nostri Iesu Christi millesimo quadringentesimo tricesimo octauo, indictione prima, die vero Mercurii octaua mensis Ianuarii, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri, domini Eugenii diuina prouidentia papæ IV. anno septimo, in ecclesia maiori Ferrariensi pro sacrosancta Synodo generali, alias per præfatum dominum nostrum papam de ciuitate Basileensi ad ciuitatem Ferrariensem translata, continuanda & celebranda, specialiter deputata, de mane, hora Primarum, vel quasi, reuerendissimo in Christo patre & domino, domino Nicolao tituli sanctæ crucis in Ierusalem sanctæ Romanæ ecclesiæ presbytero cardinali, apostolicæ sedis

ANNO
CHRISTI
1438.

legato in dicta sacrosancta generali Ferrariensi Synodo pro praefato domino nostro papa praesidente; compa-
ruerunt ibidem reuerendissimi reuerendique in Christo
patres & domini, Dei & apostolicae sedis gratia, Tho-
mas Rauennates, Ioannes Tarentinus, Fantinus Creten-
sis, Bartholomaeus Spalatensis, Matthias Sipontinus, ar-
chiepiscopi; Iacobus Adriensis, Petrus olim Ferrariensis,
Petrus Padoanus, Matthaeus Mantuanus, Lucas Agren-
sis, Angelus Tricaricensis, Marinus Tigestinus, Ioannes
Ferrariensis, Valentinus Ortanus, Ioannes Anconitanus,
Iacobus Aprutinus, frater Benedictus Adriensis, Scipio
Mutinensis, Ioannes Teruifinus, Bernardinus^a Como-
denis, frater Aloysius Foroliuiensis, Andreas Conuer-
sanus, Onuphrius Melfiensis, episcopi; Ioannes ad Le-
gionensem, Garfias ad Tudensem, frater Gundifaluuus ad
Granatensem, & Emericus ad Bellicensem, ecclesias ele-
cti; nec non venerabiles & religiosi viri fratres Ambro-
sius generalis Camaldulensis, Martinus Rogas Vallis bo-
nae, Bartolus beatae Mariae ciuitatis Castelli, Ioannes No-
nantulensis, Franciscus sancti Stephani Bononiensis, An-
tonius Prataliensis, Timotheus sancti Andreae Mantua-
nus, Bartholomaeus beatae Mariae Montis armati, Laurentius
de Cultos, Ioannes beatae Mariae de Opleta & sancti
Stephani Bononiensis simul vnitorum, Franciscus beatae
Mariae de Leuato, monasteriorum abbates; Gerardus de
Arimino ordinis S. Augustini, Nicolaus de Perusio fra-
trum beatae Mariae Seruorum generales; Ioannes de Mon-
te nigro prouincialis fratrum sancti Dominici, & Iaco-
bus de Tolentino fratrum ordinis Minorum procurator
generalis, sacrae theologiae professores, pro huiusmodi sa-
crosancta Synodo generali inchoanda, in Spiritu sancto
congregati, vniuersalem ecclesiam representantes, per
ipsoque praelatos & dominos ipsius sancti Spiritus inuo-
cato auxilio, nec non per dominum Thomam Rauenna-
tensem archiepiscopum praefatum, a reuerendissimo do-
mino Nicolao legato & praesidente ad hoc deputatum,
solenni primitus per ipsos patres & dominos cum plu-
uialibus & mitris albis processione praemissa, Missa de
Spiritu sancto, infra cuius solennia per praelibatum fra-
trem Martinum Rogas abbatem Vallis bonae facto ser-

^a Alias Como-
denis.

mone, nonnullis canonicis, presbyteris, clericis & beneficiatis dictæ maioris ecclesiæ sibi assistentibus, solenniter decantata, aliisque adhibitis solemnitatibus debitis & consuetis, idem dominus cardinalis & legatus ad huiusmodi Synodi inchoationem ac continuationem, in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, amen: dominis prelati, magistris, doctoribus, & aliis personis prædictis ibidem sic, ut præmittitur, præsentibus, & in Spiritu sancto congregatis, præcedens quoddam decretum^a electionis loci pro Concilio transferendo, in olim Concilio Basileensi factum; nec non quatuor literas apostolicas, vnam^b videlicet translationis Concilii de Basilea ad ciuitatem Ferrariensem, aliam^c vero dictæ translationis declarationis, cum filis sericeis, & propriis manibus dicti sanctissimi domini papæ, reuerendissimorum dominorum cardinalium tunc in curia præsentium, signatam; tertiam^d saluiconductus prælibati domini nostri papæ, & quartam^e facultatis dicti domini legati, cum cordula canapis, veris bullis plumbeis ipsius domini nostri papæ more Romanæ curiæ impendente bullatas; ac literam^f saluiconductus nobilis & potentis viri domini marchionis Estensis, pro libertate & securitate suppositorum dicti Concilii, manu sua propria, ut apparebat, subscriptam, ac suo sigillo impendente sigillatam, quarum tenores de verbo ad verbum^g inferius sunt inserti, per organum venerabilis viri domini Christophori de Rogeriis de Roma canonici beatæ Mariæ maioris de Vrbe, publice, alta & intelligibili voce, de ipsius domini cardinalis legati & præfidentis mandato, legit, & publicauit illas, & in eis contenta ad omnium & singulorum dominorum præfatorum notitiam, quantum in eo fuit, deducendo.

Huiusmodi siquidem literis & instrumentis sic, ut præmittitur, lectis & publicatis, idem dominus Nicolaus cardinalis legatus, se pro prælibato domino nostro papa in huiusmodi sacrosancta Ferrariensi Synodo generali præfidente, ipsamque Synodum a dicta ciuitate Basileensi ad præfatam ciuitatem Ferrariensem fuisse & esse translata, ac in dicta ciuitate Ferrariæ ad omnia & singula, ad quæ dicta olim Basileensis Synodus fuerat instituta: nec non vnionem occidentalis & orientalis ecclesiæ per-

^a Relatum supra num. II.

^b Relatum supra num. XIII.

^c Relatum supra num. XIV.

^d Relatum supra num. XVI.

^e Relatum supra num. XIX.

^f Relatum supra num. XVII.

^g Ordine temporis seruato, supra inferimus locis cit.

ANNO
CHRISTI
1438.

tractandam, & auctore Domino perficiendam, continuandam fore, & continuari debere pronuntiauit, decreuit & declarauit, prout & quemadmodum in quadam pronuntiatione papyri cedula, quam ipse dominus legatus in suis tenebat manibus, quamque de verbo ad verbum publice, alta & intelligibili voce perlegit; cuius etiam tenor inferius est insertus, pleniusque continetur & habetur.

Super quibus omnibus & singulis præfatus dominus Christophorus Rogerii, de ipsius reuerendissimi domini legati mandato sibi desuper legitime facto, ab omnibus & singulis apostolicæ sedis protonotariis, nobisque Arnolde Rudolphi de Beneriuiide, ac Iacobo Derhayes Rothomagenfi, publicis apostolica & imperiali auctoritatibus notariis, nec non ad conscribendum omnia & singula præmissa a dicto domino legato & præfidente, & aliis prælatis & dominis specialiter deputatis aliisque notariis, & personis publicis ibidem præsentibus, vnum vel plura, publicum seu publica, instrumentum seu instrumenta nomine ipsius generalis Synodi Ferrariensis fieri petiit, illius canticæ, Te Deum laudamus, solenni decantatione subsecuta. Præsentibus ibidem venerabilibus & circumspicendis viris.....

Tenores literarum, quas indicat notarius, iuxta temporis ordinem, quo publicatæ fuerunt, apposuimus supra: tenorem vero cedulæ, quam legatus apostolicus publicari fecit, hic subiicimus cum reliquis actis subsequentiibus eiusdem Concilii a notariis descriptis.

Nos Nicolaus apostolicæ sedis legatus, pronuntiamus pro sanctissimo domino nostro papa Eugenio I V. in hac sacra Synodo de Basilea ad ciuitatem Ferrariensem translata, iamque legitime congregata, præfidere, & hodie, videlicet octaua die mensis Ianuarii continuationem ipsius translatae Synodi factam esse, a dictaque die inantea continuandam esse, & continuare debere ad omnia, ad quæ Basileensis Synodus congregata fuerat, etiam pro œcumenico Concilio, in quo de vnione occidentalis & orientalis ecclesiæ agatur, & auctore Domino perficiatur.

Die Iouis nona mensis Ianuarii supradicti, de mane hora Tertiarum, vel quasi, in aula habitationis reuerendissimi domini legati, omnibus & singulis patribus & domi-

nis huius sacri Concilii, eorum ad hoc vocatione præcedente, legitime congregatis, idem reuerendissimus dominus legatus certa auisamenta per modum articulorum, de & super stabilitate dicti sacri Concilii concepta, coram patribus & dominis publicanda per dominum Christophorum promotorem præfatum, eidem promotori, quorum tenor est inferius insertus, obtulit, atque dedit. Quibus quidem auisamentis per eundem Christophorum promotorem ibidem lectis & publicatis, ipsisque per patres & dominos prædictos mature discussis, ac postmodum matura præmissa deliberatione, tamquam reipublicæ vtilibus & opportunis, nemine discrepante, per verbum, placet, admissis, iidem patres & domini nonnullos ex patribus prædictis, videlicet reuerendissimos reuerendosque patres ac venerabiles dominos, dominos Thomam Rauennatensem, Ioannem Tarentinum, Fantinum Cretensem, Bartholomæum Spalatensem, archiepiscopos; Paduanum, Aprutinum, Anconitanum, Teruifinum, Ferrariensem, Foroliuensem, Sistaricensem, Mutinensem, episcopos; Legionensem, Tudensem, electos, abbates, Vallis bonæ, sancti Augustini & beatæ Mariæ Seruorum generales; Ioannem de Monte nigro prouincialem fratrum Prædicatorum per Lombardiam, & Iacobum de Tolentino procuratorem ordinis fratrum Minorum, ad formandum & conficiendum vnum vel plura decreta, desuper auisamentis, siue articulis huiusmodi, die craftina, Deo concedente, in sessione publica publicanda & auctorizanda deputarunt. Deputatos vero prædictos propter multa incumbentia, vt asserunt, pericula, hodie, hora vigesima secunda in aula prædicta, ac ad concordandum de forma concepta, aut tunc concipienda, conuenire debere ordinantes. Quibus ita peractis, dominus legatus & præfatus in dictorum patrum & dominorum præsentia supradictum dominum Christophorum de Rogeriis in huius sacri Concilii promotorem, nec non nos Petrum de Nofeto, Arnoldum Rodulphi de Benuemard, & Iacobum Derhayes in dicti Concilii notarios, de ipsorum patrum communi consensu, recepit & deputauit; præstitis per ipsum promotorem & nos notarios præfatos fidelitatis corporalibus iuramentis. Præsentibus, &c.

Tenor vero auisamentorum, unde supra fit mentio, sequitur,
& est talis.

A VISAMENTA REVERENDISSIMI Num. XXI.

DOMINI LEGATI SVPER STABILIMENTO

huius sacri Concilii Ferrariensis.

QVONIAM pro stabilitate huius sacri Concilii necessarium est comprobare & auctorizare per solenne decretum translationem factam per sanctissimum dominum nostrum papam de Basileensi Concilio ad hanc ciuitatem Ferrariensem, ex ea re praefatus dominus legatus patres exhortatur huius sacri Concilii, vt aliquos doctos & expertos patres velint deputare ad formandum vnum vel plura decreta super articulis infra scriptis. Ita quod crastina die, Deo dante, possit solennis sessio fieri, propter temporis instantem necessitatem.

Articuli vero videntur hi esse.

Et primo, quod sancta Synodus decernat & declaret, translationem praedictam fuisse ex iustis & necessariis causis legitime & canonicè factam per praefatum sanctissimum dominum nostrum, cum declaratione subsecuta: & quod in hac ciuitate Ferrariæ sit Concilium fundatum & stabilitum ad continuandum & prosequendum ea, pro quibus Basileense Concilium fuerat institutum, & etiam pro œcumenico Concilio pro vnione Græcorum.

Item quod omnia quaecumque acta fuerunt post translationem praedictam per nonnullos in Basilea existentes, declarentur nulla, irrita & inania esse, & extitisse, &c.

Item declarare, decretum vndecimæ sessionis praedicti Basileensis Concilii, quod apponit pœnas, &c. papæ in translatione generalis Concilii, non se extendere ad casum huiusmodi translationis.

Item asscurare Curtefanos contra quoddam praetensum decretum factum vltimo loco in Basilea, apponendo pœnas, cum aliis securitatibus necessariis & opportunis.

Item relaxare prouisiones & iuramenta praestita super incorporatione Basileensis Concilii per existentes aut venientes ad hoc sacrum Concilium, vt liberius & sine